

IZVJEŠTAJ O REALIZIRANIM PROJEKTIMA ZA 2021. GODINU I PROJEKTIMA KOJI SU U TOKU

Naziv projekta: “Inovacije u EE i OIE za bolje prilagođavanje klimatskim promjenama i smanjenje siromaštva”

Trajanje projekta: 1.10.2019. do 31.12.2021.

Donator: Caritas Švicarske

Vrijednost projekta: 327.000,00 KM

Projekat je imao za cilj da se podizanjem nivoa znanja o energetskej efikasnosti (EE) i obnovljivim izvorima energije (OIE) kroz predavanja, radionice i prezentacije u školama, poveća upotreba OIE i tehnologija EE i da se doprinese smanjenju emisija stakleničkih plinova i boljem prilagođavanju klimatskim promjenama. Projekat se sastojao od nekoliko dijelova:

1. Inovacije u EE i OIE - na 10 javnih objekata su inovativno primjenjene nove tehnologije EE i primjenjeni OIE kroz nove modele finansiranja istih (ESCO);
2. Energetsko siromaštvo - savjetovanjem i donacijom 40 000 energetski efikasnih proizvoda u 10.000 domaćinstava su smanjeni računi za energiju;
3. Edukacija – podignut je nivo znanja o EE i OIE kroz predavanja, radionice, prezentacije, konferenciju, druge skupove i medijskom kampanjom
4. OIE u poljoprivredi - razvoj funkcionalnog modela plastenika grijanog toplotnom pumpom.

CEE je realizirao dijelove 2. i 3. projekta, tj. oblasti energetskog siromaštva i edukacija.

U oblasti energetskog siromaštva su realizirane 2 posjete, savjetovanje i anketirano je 10.000 domaćinstava u šest općina na području TK (Kalesija, Tuzla, Lukavac, Živinice, Banovići i Gračanica) i podijeljeno 40.000 LED sijalica, sa ciljem da se podstaknu građani da smanje potrošnju energije. Na osnovu prikupljenih podataka iz tih domaćinstava je urađena analiza o potrošnji električne energije kroz dvije posjete koje su vršili energetski savjetnici, na početku i godinu dana poslije prve posjete domaćinstvima i utvrdili su da je smanjenja potrošnje energije primjenom jednostavnih mjera energetske efikasnosti i u kojoj mjeri je prisutno energetsko siromaštvo u BiH. U skladu sa rezultatima, analiza su date preporuke vezane za naredne korake nadležnih institucija, OCD i građana.

Edukacije o EE i OIEsu vršene prvenstveno u školama gdje su nova znanja, mentorstvom edukatora iz Caritasa i Centra za ekologiju i energiju, prenošena profesorima pa zatim učenicima koji dalje šire svoje stečeno znanje. Osim škola, realizirana je edukacija i za sve zainteresirane predstavnike javnih institucija, kao i predstavnike nevladinog sektora na području Federacije BiH. Predavanja i radionice su obogaćeni demonstracijom prikaza rada na modelima solarnih sistema, modelima toplotnih pumpi i putem posebno rađenih brošura i materijala za obuku, kao i studijskim posjetama objektima koji primjenjuju OIE i imaju implementirane mjere EE.

Naziv projekta: “Predgrađa recikliraju – Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle”- SUBREC

Trajanje projekta: 07.07.2019.-06.01.2021.

Donator: EU

Vrijednost projekta: 125.506,75 KM

Cilj projekta je da se unaprijedi efikasnost javnih usluga u oblasti upravljanja komunalnim otpadom, uspostavljanjem sistema primarne selekcije otpada u 5.000 domaćinstava u prigradskim naseljima Užica i Tuzle.

Realizacijom projekta je osmišljen i uveden sistem primarne selekcije otpada u 5.000 domaćinstava u Užicu i Tuzli, gdje je individualnim domaćinstvima podijeljeno 10.000 kanti za ambalažni i miješani otpad, podijeljeno 600 kompostera sa kompletima opreme za kućno kompostiranje, obnovljen vozni

park dva lokalna komunalna preduzeća, podignuti tehnički kapaciteti JKP Duboko i edukovano stanovništvo dva grada, a više stotina tona prikupljenog reciklabilnog otpada nije završilo na gradskim deponijama. Sve implementirane aktivnosti na SUBREC projektu mogu poslužiti kao osnova i smjernica za lokalne nivoe, kao i razne organizacije da se aktivnosti poput ovih nastave implementirati i na drugim područjima.

Naziv projekta: “Uspostavljanje sistema za održivo upravljanje kabastim otpadom, na teritoriji gradova Užica i Tuzle” (BWL- Bulky Waste Less)

Trajanje projekta: 01.03.2021.-31.08.2022.

Donator: EU kroz Program prekogranične saradnje Srbija – Bosna i Hercegovina (IPA II)

Vrijednost projekta: 66.222,30 KM

Cilj projekta je da se unaprijedi efikasnost javnih usluga u oblasti upravljanja komunalnim otpadom, uspostavljanjem sistema za održivo upravljanje kabastim otpadom, na teritoriji gradova Užica i Tuzle.

Provođenje projekta je podrazumijevalo više metodoloških pristupa, među kojima je svakako najdominantnije infrastrukturno opremanje: nabavljeni su kontejneri za prihvata i transport kabastog otpada, nabavljene su specijalne mašine (tzv. šredera) za mljevenje i sitnjenje kabastog otpada, i uspostavljena su reciklažna dvorišta na lokacijama deponija dva grada. Koncept koji je odabran podrazumijevao je iznošenje kabastog otpada od strane građana, u terminima i na lokacijama koje su izdefinisane i iskomunicirano je sa stanovništvom. Projektom su pokrivena sve mjesne zajednice oba grada, bez obzira da li je riječ o urbanim ili ruralnim zajednicama. Paralelno sa aktivnostima tehničkog karaktera, realizirana je edukacija stanovništva, ali i zaposlenih u komunalnim preduzećima, kao i zaposlenih u resornim gradskim upravama, pa je novouspostavljeni sistem adekvatno primijenjen i unapređivan. Pošto je za uspješnost novouspostavljenog sistema presudno važno da ga šira zajednica adekvatno prepozna, usvoji i kontinuirano primjenjuje, kroz BWL projekat su provedene informativno-promotivne kampanje koje su usmjerene ka svim ciljnim grupama i trajaće kontinuirano tokom realizacije projekta.

Naziv projekta: “Održivo upravljanje otpadom”

Trajanje projekta: 1.9.2019. – 31.8.2023.

Donator: Förderverein Švicarska

Vrijednost projekta: 266.508,00 KM

Cilj projekta je da se organiziranjem radnih sastanaka i studijskih putovanja pomogne općinama Banovići, Doboj Istok, Kladanj, Šekovići, Osmaci i Petrovo, kao i njihovim komunalnim preduzećima da osmisle svoj održivi način upravljanja otpadom, te u skladu sa tim izrade ili inoviraju postojeće akte i strateške dokumente čiju funkcionalnost će provjeriti realizacijom pilot projekata. Projektom je planirano da nakon 18 mjeseci svih 6 općina ima urađene i od strane općinskih vijeća usvojene nove Planove za upravljanje otpadom i realizuje minimalno 6 pilot projekata i da Grad Tuzla dosljedno radina realizaciji svog PUO.

Naziv projekta: “Eko BiH”

Trajanje projekta: 01.12.2018. – 31.12.2021.

Donator: EU

Vrijednost projekta: 85.653,62 KM

Cilj projekta je osnaživanje organizacija civilnog društva iz oblasti zaštite životne sredine/okoliša za uključivanje u proces kreiranja, sprovođenja i monitoringa sektorskih strategija i politika iz oblasti životne sredine/okoliša i klimatskih promjena, kao i uključivanje u procese donošenja odluka u vezi sa EU integracijama.

U sklopu projekta je i kampanja „Voda za sve“ u okviru koje je uređana analiza zakonske legislative o vodama FBiH i date su preporuke za unapređenje, urađena i Analiza vode jezera Modrac i rijeke Spreče i ribe na teške metale, video o rijeci Spreči i jezeru Modrac, video o jezeru Kop, organizirano obilježavanje Dana rijeke Spreče, upućivani dopisi inspekcijama itd.

Pored toga, u sklopu projekta su rađene i konsultacije sa građanima i upućeni su dopisi relevantnim institucijama.

Projekat je sproveden u saradnji sa Arhus centrom Sarajevo i Centrom za životnu sredinu iz Banja Luke.

Naziv projekta: “Spasimo naša jezera“

Trajanje projekta: 01.05.2021. – 30.04.2022.

Donator: CPCD

Vrijednost projekta: 50.000 KM

Projekat „Spasimo naša jezera“ Centar za ekologiju i energiju implementira u saradnji sa dvije partnerske organizacije Via Naturea i Eko sport Šićki Brod. Cilj ovog projekta je da se zajedničkim i sistemskim djelovanjem zaštiti i očuva jezero „Kop“. Urađene su dvije analize. Analiza kvaliteta vode je dokazala da je voda u jezeru odličnog kvaliteta i da je neophodno zaštititi od zagađenja, a analiza biodiverziteta je ukazala na postojanje mnogih biljnih i životinjskih vrsta na ovom području i na nužnost očuvanja ove lokacije kao njihovog staništa. Pored toga, organizirane su akcije uređenja i čišćenja kojim su se pridružili zainteresirani građani, te medijska kampanja koja ima za cilj dobijanje šire podrške građana. Kroz projekat je takođe uspostavljena saradnja sa lokalnim vlastima u cilju dobijanja njihove podrške.

Naziv projekta: “Stay safe and speak out“

Trajanje projekta: 14.04.2021. – 31.10.2021.

Donator: BCSDN

Vrijednost projekta: 7.334,36 KM

Cilj projekta (ostanite sigurni i govorite) je pokretanje mehanizama za sigurniji rad organizacija civilnog društva, izrada pravne analize i provođenje radionica/obuka za jačanje kapaciteta čiji je jedan od ciljeva stvaranje „Sigurnosnog protokola za ekološke aktiviste“. Realizirana je i medijska kampanje tokom trajanja projekta.

Naziv projekata: “Čist zrak je naše pravo!“

Trajanje: 01.06.2020.-31.05.2021.

Vrijednost: 43.580,00 KM

Donator: Švedska

Osnovni cilj projekta je jačanje uloge organizacija civilnog društva i građana/ki u Tuzli, Lukavcu i Živinicama po pitanju zagađenja zraka i njihovo zajedničko aktivnije uključivanje u planiranje i donošenje odluka u području zaštite zraka.

Specifični ciljevi:

1. Zajedničkim djelovanjem 3 OCD i građana/ki Tuzle, Lukavca i Živinica izvrši snažan pritisak na nadležne institucije da obavezno uključuju javnost prilikom planiranja i donošenja odluka koje mogu imati štetan uticaj na kvalitet zraka i da poduzmu konkretne mjere koje će dovesti do smanjenja emisija u zrak i bolje zaštite zdravlja građana usljed povećanog zagađenja zraka.
2. Izradom zajedničkih Studija o zagađenju zraka u Tuzli, Lukavcu i Živinicama i štetnom uticaju zagađenog zraka na zdravlje građana podstaći građane/ke da, osim što će vršiti pritisak na nadležne, i oni sami promjenom svojih navika smanje svoj uticaj na zagađenje zraka
3. Umrežiti Grupu za čist zrak, 3 OCD (Aplikant i Partneri) i 5 OCD sa područja TK, medija i mladih.

U okviru projekta smo tokom 12 mjeseci pratili slučajeve na kantonalnim/lokalnim i federalnim nivoima, uz predviđeno sudjelovanje javnosti. Ovi procesi su predstavljeni medijima kao primjeri prakse sudjelovanja javnosti na lokalnom nivou. Praćeni su projekti i procesi koji su u toku i o njima je informirana zainteresirana javnost (OCD, mjesne zajednice, građani/ke, lokalna zajednica itd.) sa ciljem podizanja svijesti javnosti o važnosti pristupa informacijama i sudjelovanju u donošenju odluka. Tokom organiziranja Javne rasprave su angažirani eksperti koji su pomogli umreženim OCD i drugim zainteresiranim stranama da bolje razumiju projektnu dokumentaciju i lakše prepoznaju nedostatke ukoliko ih ima. Projektni tim je zainteresiranoj javnosti pomogao da naprave svoje pisane primjedbe i prijedloge na projektnu dokumentaciju i da ih blagovremeno pošalju nadležnim organima vlasti. Nakon isteka vremena za javnu raspravu projektni tim je pratio proces koji su se događali u nadležnim ministarstvima, nakon javne rasprave i po potrebi ih kontaktirali. Primarni zadatak izrađenih Studija jeste analiza podataka monitoringa kvalitete zraka i podataka o broju umrlih i oboljelih od različitih bolesti a koje se prema sadašnjim naučnim saznanjima mogu dovesti u vezu sa zagađenim zrakom. Na podizanju svijesti građanki i građana o zagađenju zraka smo uticali i putem interaktivne edukacije - prezentacijama dobivenih rezultata. Tokom cijele kampanje su korišteni informativno edukativni -promotivni materijali, direktni kontakti sa ciljnom skupinom kroz sastanke, skupove, učešće na tematskim događajima, dopisi, članci, sastanci, elektronski i štampani mediji. Urađena je analiza štetnog uticaja industrije na zagađenje zraka u Lukavcu i prezentirana je u 6 mjesnih zajednica. (180 učesnika). Organizirana su 2 javna skupa (Mirni protesti građana) zbog zagađenja zraka u ove 3 lokalne zajednice.

Naziv projekata: „LINK - mreža za lokalni inkluzivni nisko-karbonski razvoj“

Trajanje: 01.02.2021.-30.11.2021.

Vrijednost: 39.080,00 KM

Donator: Fondacija Heinrich Böll

Osnovni cilj projekta je uspostavljanje funkcionalnog i koordiniranog Sistema energetskeg menadžementa na nivou lokalnih zajednica članica LINK mreže u cilju ostvarivanja održive, pravedne i inkluzivne energetske tranzicije.

Specifični ciljevi u projektu su:

- Formiranje Timova za energetske menadžment, u svakom od odabranih gradova, za niskougljični i inkluzivni razvoj;
- Izrada preliminarne energetskeg audita i identifikovanje provodivih i atraktivnih projektnih ideja i definisanje idejnih projekata na lokalnom nivou.
- LINK.net mreža lokalnih zajednica u BiH se sistematično uključuje u predstojeći proces dekarbonizacije prema pristupu „odozdo prema gore“.
(Za početak to znači njihovo uključivanje u izradu NECP BiH. Na taj način se inicira pristup „odozdo prema gore“ za predstojeći proces dekarbonizacije u BiH.)
- Medijskom promocijom informirati stanovništvo o važnosti formiranja i postojanja mreže lokalnih zajednica u BiH i sa misijom sistematičnog uključivanja lokalnih aktera u BiH u predstojeći proces dekarbonizacije u BiH
- Podići kapacitete članova Grupe za čist zrak

Inicirali smo društvene i političke promjene u oblasti energije, klimatskih promjena i zagađenja zraka kroz uključivanje predstavnika lokalnih zajednica u izradu NECP u BiH. Metodologija se bazirala na dobivanju podrške lokalnih aktera vlasti, korištenju „Upustva“ za izradu Lokalnih planova dekarbonizacije, formiranju i edukaciji Timova za energetske menadžment u članicama LINK.net mreže. Tokom trajanja projekta je osigurana ekspertska podrška LRG i TEnM pri identifikaciji mjera i izradi odgovarajućih idejnih rješenja.

„Priručnik za uspostavljanje sistema Energetskog menadžmenta na nivou lokalnih zajednica“ je dostavljen prije svega lokalnim akterima. Građani su kontinuirano informirani o prednostima i načinima ublažavanja energetskog siromaštva u cilju smanjenja negativnih klimatskih promjena i posljedica koje one donose i značaja uključivanja lokalnih aktera u predstojeći proces dekarbonizacije.

Rad članova ekspertnog tima i LRG i TEnM u 4 grada BiH je doprinijeo održivosti projekta. Tokom cijele kampanje su korišteni mediji, direktni kontakti sa ciljnom skupinom kroz dopise, članke, sastanke, elektronske i štampane medije. Realizirali smo sastanak sa medijima, uključili smo ih u praćenje projekta na način da su postali dio projektnog tima.

Grupa za čist zrak je sa organizacijama u BiH podržavala građansku inicijativu u borbi za čist zrak

Naziv projekata: “LINK - mreža za lokalni inkluzivni nisko-karbonski razvoj“

Trajanje: 01.04.2021.-31.12.2021.

Vrijednost: 39.000,00 KM

Donator: Fond otvoreno društvo BiH

Glavni cilj projekta je uspostavljanje sistema menadžmenta (planiranja i realizacije programa) OET u odabranim lokalnim zajednicama – članicama LINK.net mreže (Gračanica, Lopare, Teslić i Tešanj) kojim se postiže lokalno vlasništvo nad vođenjem procesa dekarbonizacije. Na taj način se doprinosi dugoročnoj održivosti energetske tranzicije. Ovo je prvi ovakav projekt u BiH i u regionu i stoga će se tokom njegove realizacije testirati različiti metodološki pristupi.

Specifični ciljevi projekta su:

- Uspostaviti timove za menadžment energetske tranzicije i razviti metodologiju njihovog rada.
- Formirati mrežu lokalnih zajednica u BiH (LINK.net mreža) u cilju razmjene informacija i najboljih praksi u realizaciji projekata energetske tranzicije i razviti metodologiju rada ovakvih mreža.
- Razviti i testirati inovativne modele finansiranja projekata energetske efikasnosti i distribuiranih obnovljivih (fotonaponskih) izvora energije koji imaju izraženo učešće lokalnih zainteresovanih aktera.
- Inicirati sagledavanje problematike energetskog siromaštva.

Uspješnom realizacijom LINK pilot projekta pokazaće se opravdanost “botom-up” pristupa dekarbonizaciji, čime se uspostavlja nova paradigma energetske tranzicije u BiH.

Pokrenuto je uspostavljanje timova za menadžment energetske tranzicije u lokalnim zajednicama u kojima su izrađeni planovi prioritetnih projekata (KPI: Održane obuke/treninzi za članove timova za menadžment energetske tranzicije (TMET) i najmanje po 5 članova timova u svakoj zajednici osposobljeni za menadžment OET na principima ISO 50001 standarda, u svakoj lokalnoj zajednici Pokrenuto je uspostavljanje funkcionalnih TMET, usvojeni su pravilnici o njihovom radu, urađen priručnik o uspostavljanju sistema menadžmenta energetske tranzicije, provedeni preliminarni energetske auditi i izrađeni inicijalni planovi prioritetnih projekata za naredne 3 godine).

Educirani su članovi TMET osposobljeni za pripremu idejnih projekata energetske tranzicije

Educirani su članovi TMET da ovladaju sa inovativnim modelima finansiranja projekata energetske tranzicije (KPI: najmanje jedan projekt u svakoj lokalnoj zajednici je pripremljen za finansiranje sa nekim inovativnim modelom).

Formirana je LINK.net mreža uključenih lokalnih zajednica, održana su 3 sastanka mreže, uspostavljena je koordinacija između TMET članica LINK.net mreže. Lokalne zajednice su se uključile u izradu starteških dokumenata na državnom nivou – NECP. Definisana je metodologija funkcionisanja ovakvih mreža i provedena obuka za lokalne medije..Tematika energetskog siromaštva Preliminarni snimak stanja energetskog siromaštva urađen je za 4 lokalne zajednice.

Naziv projekata: "Lokalni razvoj treba žensku inicijativu"

Trajanje: 01.03.2021.-31.10.2021.

Vrijednost: 14.840,00 KM

Donator: Fondacija Heinrich Böll

Osnovni cilj projekta je jaka ženska inicijativa za lokalni razvoj i kvalitetnije uslove života u ekološki čistoj okolini. Specifični ciljevi u projektu su: Edukacija i osnaživanje žena, Informiranje i mobiliziranje javnosti i dodatni pritisak na organe vlasti, Iniciranje procesa Zakonske zaštite 24,42 ha močvare Mosorovac i Razvoj ekoturizma i ekofeminizma .

Inicirali smo društvene i političke promjena u oblasti lokalnog razvoja. Organizirali smo edukacije i pokrenuli procese sa Mrežom udruženja žena sa područja regije jezera Modrac i dobili smo podršku lokalnih vlasti i građana. Završen je proces izrade anketa, anketiranje i urađena analiza je prezentirana u Vijećima MZ kao osnova za rješavanje pitanja ekološkog stanja ali i kao uvid u resurse sa kojima MZ raspolažu

Edukatori su članice formirane mreža žena kroz radionice educirali i osposobili da kvalitetno učestvuju u procesima u njihovim domaćinstvima i lokalnim zajednicama i da organizuju aktivnosti koje doprinose razvoju zaštićenog područja i da rade na očuvanju okoliša. Udruženje žena ekofeministkinja su nastavile su iniciranje na promjenama i očuvanju okoliša. Općina Lukavac je nastavila aktivnosti na pokretanju zakonske zaštite Močvare Mosorovac..

Građani su kontinuirano informirani o aktivnostima projekta, Mreži, lokalnim proizvodima i zelenim radnim mjestima.

Tuzla, 30.06.2022.

Direktorica CEE

Dr.sc. Džemila Agić, dipl.ing.tehn.